

ЗАЦВЯРДЖАЮ

Прарэктар на вучэбнай рабоце
і інтэлектуальнай адукацыі

А.М. Здрок

«02» декабря 2021 г.

Рэгістрацыйны № УД - 10577/вуч.

ПРАФЕСІЙНАЯ ЭТЫКА ЖУРНАЛІСТА

Вучэбная праграма ўстановы вышэйшай адукацыі
на вучэбнай дысцыпліне для спецыяльнасцей:

1-23 01 08 «Журналістыка (на напрамках)»,

1-23 01 09 «Журналістыка міжнародная»

Вучэбная праграма складзена на аснове тыпавых вучэбных планаў для спецыяльнасці 1-23 01 08 «Журналістыка (па напрамках)» № E23-1-006/пр-тип. ад 30.06.2021 і спецыяльнасці 1-23 01 09 «Журналістыка міжнародная» № E23-1-007/пр-тип. ад 30.06.2021. Вучэбныя планы па спецыяльнасці «Журналістыка (па напрамках)» № E23-1-010/уч. ад 30.06.2021 г., № E23-1-011/уч. ад 30.06.2021 г., № E23-1-012/уч. ад 30.06.2021 г.; вучэбныя планы па спецыяльнасці «Журналістыка міжнародная» № E23-1-013/уч. ад 30.06.2021 г.; вучэбныя планы па спецыяльнасці «Журналістыка» для завочнага аддзялення № E 23-1-016/уч. з. ад 23.07.2021.

СКЛАДАЛЬНІК:

Т. У. Падаляк, прафесар кафедры медыялогіі факультэта журналістыкі Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта, доктар філалагічных навук, дацэнт

РЭЦЭНЗЕНТЫ:

Л. П. Саянкова-Мяльніцкая, загадчык кафедры літаратурна-мастацкай крытыкі факультэта журналістыкі Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта, кандыдат філалагічных навук, дацэнт;

А. Л. Ляўковіч, першы намеснік дырэктара Рэдакцыйна-выдавецкай установы «Выдавецкі дом "Звязда"»

РЭКАМЕНДАВАНА ДА ЗАЦВЯРДЖЭННЯ:

Кафедрай медыялогіі факультэта журналістыкі Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта (пракол № 4 ад 02.11.2021);

Навукова-метадычным Саветам Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта (пракол № 2 ад 30.11.2021)

Загадчык кафедры медыялогіі

Н. А. Фядотава

ТЛУМАЧАЛЬНАЯ ЗАПІСКА

Мэта і задачы вучэбнай дысцыпліны

Мэта вучэбнай дысцыпліны «Прафесійная этыка журналіста» – фарміраванне сістэмы маральна-этычных каардынат прафесійнай дзейнасці журналістаў: адэкватнага ўспрыняцця і рэфлексіўнай ацэнкі яе прыярытэтаў.

Задачы вучэбнай дысцыпліны:

- 1) пашырэнне ведаў аб прыродзе і паходжанні прафесійнай маралі, асноўных этапах і тэндэнцыях развіцця медыяэтыкі;
- 2) сістэматызаванае вывучэнне асноўных паняццяў прафесійнай этыкі;
- 3) вывучэнне гістарычных, сацыякультурных і тэарэтыка-метадалагічных асаблівасцей працэсу кваліфікацыі прафесійна-маральных нормаў журналістыкі;
- 4) вызначэнне прынцыпаў маральнага рэгулявання ў журналістыцы і механізмаў самарэгулявання СМІ;
- 5) асэнсаванне праблемных, дыскусійных пытанняў і прафесійна-этычных дyleм медыяэтыкі;
- 6) разбор тыповых памылак і парушэнняў прафесійнай этыкі, якія ўзнікаюць у журналісцкай практыцы;
- 7) развіццё асобнага мыслення і прафесійнай кампетэнтнасці, здольнасці аб'ектыўна, комплексна і доказна асвятляць з'явы рэчаіснасці;
- 8) арыентацыя будучых журналістаў на крытычны аналіз уласнай творчасці і прафесійнае самаўдасканаленне.

Месца вучэбнай дысцыпліны ў сістэме падрыхтоўкі спецыяліста з вышэйшай адукацыяй. Вучэбная дысцыпліна «Прафесійная этыка журналіста» адносіцца да модулю “Прававыя і этычныя нормы журналістыкі” дзяржаўнага кампанента ўстанова адукацыі. Гэта адзін з асноватворных курсаў у структуры агульнапрафесійнай, маральна-этычнай і грамадзянскай падрыхтоўкі будучых спецыялістаў сродкаў масавай інфармацыі.

Спецыфічнай характарыстыкай вучэбнай дысцыпліны «Прафесійная этыка журналіста» з'яўляецца яе акцэнтаваная накіраванасць на праблематыку і зместавыя асаблівасці сучаснага публіцыстычнага працэсу. Для будучых журналістаў актуалізуюцца сітуацыі маральнага выбару пад дамінантай пошуку канструктыўных шляхоў выйсця са складаных абставін. Маральны выбар пры гэтым разглядаецца як захаванне спадчынай маральнай ідэнтычнасці і адначасова як факт сацыяльнай адказнасці за здзейсненае. Вывучэнне прафесійнай этыкі дазволіць журналісту-пачаткоўцу напоўніць маральным зместам тэхналогію працы, пастаянна трымаць у

прафесійнай свядомасці сацыяльныя арыенціры інфармацыйнай дзейнасці, працаваць больш эфектыўна і якасна.

Вучэбная дысцыпліна «Прафесійная этыка журналіста», будучы надзвычай важнай для дзейнасці журналіста, пачынае вывучаецца на ранняй стадыі прафесійнай адукацыі – у другім семестры 1 курса.

Сувязі з іншымі вучэбнымі дысцыплінамі. Вучэбная дысцыпліна «Прафесійная этыка журналіста» карэлюе з вучэбнымі дысцыплінамі «Асновы журналістыкі», «Прававыя асновы журналістыкі», «Верыфікацыя інфармацыі ў журналістыцы», «Тэхналогіі медыявытворчасці», якія складаюць аснову тэарэтыка-практычнай падрыхтоўкі будучых журналістаў.

Патрабаванні да кампетэнцый

Засваенне вучэбнай дысцыпліны «Прафесійная этыка журналіста» павінна забяспечыць фарміраванне наступных універсальных, базавых прафесійных кампетэнцый:

універсальныя кампетэнцыі:

УК-4. Працаваць у камандзе, талерантна ўспрымаць сацыяльныя, этнічныя, канфесійныя, культурныя і іншыя асаблівасці.

базавыя прафесійныя кампетэнцыі:

БПК-6. Улічваць у прафесійнай дзейнасці прававыя нормы рэгулявання ўзаемаадносін з дзяржаўнымі і грамадскімі арганізацыямі, прыватнымі асобамі, выкарыстоўваць у творчай дзейнасці прафесійна-этычныя нормы, кіруючыся прынцыпамі сацыяльнай адказнасці.

У выніку засваення вучэбнай дысцыпліны студэнт павінен:

ведаць:

- прыроду і паходжанне прафесійнай маралі;
- этапы станаўлення і тэндэнцыі развіцця прафесійнай этыкі;
- базавыя паняцці медыяэтыкі і прафесійна-этычныя стандарты журналістыкі;
- асаблівасці кадыфікацыі прафесійна-маральных норм журналістыкі і механізмы самарэгулявання СМІ;
- асноўныя айчынныя і міжнародныя дакументы ў галіне медыяэтыкі;
- сістэму прафесійна-маральнай рэгуляцыі журналісцкай дзейнасці ў Рэспубліцы Беларусь;

умець:

- вызначаць маральна-этычныя прыярытэты журналісцкай дзейнасці ў працэсе збору, апрацоўкі і творчай інтэрпрэтацыі інфармацыі;
- адэкватна ацэньваць сучасную медыяпрактыку, выяўляць тыповыя памылкі і парушэнні прафесійнай этыкі;
- прымяняць атрыманыя веды пры вырашэнні прафесійна-маральных дылем і ўзнікненні праблемных сітуацый у медыяпрактыцы;
- крытычна падыходзіць да аналізу ўласнай творчасці, клапаціцца аб прафесійным самаўдасканаленні;

валодаць:

- навыкамі наладжвання прафесійна-этычных кантактаў з крыніцамі інфармацыі, героямі, медыяэкспертамі і г. д.;
- этычна абгрунтаванай метадыкай падрыхтоўкі журналісцкіх твораў;
- прынцыпамі і спосабамі пошуку этычнага вырашэння складаных прафесійных сітуацый і медыядылем;
- здольнасцю да самастойнай прафесійна-маральнай арыентацыі: асэнсоўваць існуючыя альтэрнатывы і выбіраць варыянт паводзін, зарыентаваны на маральныя ідэалы і каштоўнасці журналісцкай супольнасці.

Структура вучэбнай дысцыпліны

Вучэбная дысцыпліна «Прафесійная этыка журналіста» вывучаецца ў другім семестры 1 курса. Усяго на вывучэнне дысцыпліны адведзена:

- для вочнай формы атрымання вышэйшай адукацыі – 100 гадзін, у тым ліку 52 гадзіны аўдыторнай працы, з іх: лекцыі – 24, практычныя заняткі – 18, кіруемая самастойная работа – 10 (4 – аўдыторна, 6 – дыстанцыйна);
- для завочнай формы атрымання вышэйшай адукацыі – 10 гадзін аўдыторнай працы, з іх: лекцыі – 6, практычныя заняткі – 4.

Працаёмкасць вучэбнай дысцыпліны складае 3 заліковыя адзінкі. Форма бягучай атэстацыі – экзамен.

ЗМЕСТ ВУЧЭБНАГА МАТЭРЫЯЛУ

Раздзел 1. Прафесійная мараль і прафесійная этыка журналіста: сацыяльна-гістарычная і канцэптуальна-зместавая сутнасць

Тэма 1.1. Прафесійная мараль і прафесійная этыка журналіста: зместавыя асаблівасці паняццяў.

Прырода і паходжанне маралі. Узнікненне і развіццё прафесійнай маралі журналіста. Прафесійнае і маральнае ў журналістыцы: усеагульны характар маральных патрабаванняў і гуманістычныя крытэрыі прафесійнай дзейнасці. Сацыямаральная дэтэрмінацыя журналісцкай працы.

Прафесійная мараль як прадмет прафесійнай этыкі. Месца прафесійнай этыкі ў сістэме этыкі. Структура прафесійнай этыкі. Віды прафесійнай этыкі. Этапы станаўлення прафесійнай этыкі журналіста. Адзінства «тэхналагічных» і маральных патрабаванняў да працы журналіста. Журналістыка як інструмент маралі і мараль як “вымяральны” інструмент прафесіі. Тэндэнцыі развіцця медыяэтыкі

Тэма 1.2. Нарматыўна-каштоўнасныя арыенціры творчай дзейнасці.

Сістэма каштоўнасцей грамадства і аксіялагічныя прыярытэты сродкаў масавай інфармацыі. Прафесійна-этычныя стандарты журналістыкі. Функцыі прафесійнай маралі журналіста. Прафесійная мараль як ацэначна-імператыўны спосаб засваення метадаў і зместу прафесійнай дзейнасці, рэгулятар паводзін журналіста ў працэсе выканання прафесійных задач. Статус і канцэптуальны змест базісных катэгорый этыкі. Нормы прафесійнай маралі: традыцыі і навацыі. Роля журналісцкай практыкі ў працэсе ўтварэння новых норм.

Асноўныя прынцыпы дзейнасці сродкаў масавай інфармацыі. Сацыяльная адказнасць журналіста.

Раздзел 2. Маральнае рэгуляванне ў журналістыцы

Тэма 2.1. Сацыяльна-гістарычныя асаблівасці працэсу кадыфікацыі прафесійна-маральных норм у журналістыцы.

Вопыт вырашэння прафесійна-этычных канфліктаў у журналістыцы. Работа М. Ламаносава «Меркаванне аб абавязках журналістаў пры выкананні імі сачыненняў, прызначанае для падтрымання свабоды філасофіі»: фармулёўка правіл этычнай журналістыкі.

Асаблівасці кадыфікацыі прафесійна-маральных норм журналістыкі: гістарычныя, сацыякультурныя, тэарэтыка-метадалагічныя абгрунтаванні. Прычыны ўзнікнення і мэты кодэксаў журналісцкай этыкі. Агульначалавечыя нормы маралі ў лютэрку журналісцкіх кодэксаў. Унутрырэдакцыйныя этычныя кодэксы сродкаў масавай інфармацыі.

Медыйнае самарэгуляванне як механізм павышэння сацыяльнай і прафесійнай адказнасці. Усеагульная дэкларацыя правоў чалавека (1948) і пытанні прафесійнай этыкі журналіста. Міжнародныя прынцыпы прафесійнай этыкі ў журналістыцы (1983).

Тэма 2.2. Сістэма прафесійна-маральнай рэгуляцыі журналісцкай дзейнасці ў Рэспубліцы Беларусь.

«Кодэкс прафесійнай этыкі журналіста» Беларускага саюза журналістаў (1995). Сацыяльная адказнасць журналіста, праўдзівасць і аб'ектыўнасць, добрасумленнасць, павага агульначалавечых каштоўнасцей, прафесійная салідарнасць. Забеспячэнне права грамадства на інфармацыю. Клопат аб прэстыжы прафесіі, недапушчэнне дзеянняў ва ўрон аўтарытэту журналістыкі. Кодэкс прафесійнай этыкі як дапаможнік пры разглядзе спрэчных сітуацый журналісцкай практыкі.

Узаемасувязь пытанняў этыкі і права.

Раздзел 3. Журналіст і крыніцы інфармацыі

Тэма 3.1. Асноўныя метады збору інфармацыі: маральна-этычны кантэкст.

Такт і тактыка журналіста ў працэсе збору інфармацыі. Роля журналіста ў стварэнні аптымальных умоў для медыякантактаў. Знешні выгляд журналіста. Патрабаванні да журналісцкіх пытанняў.

Асаблівасці збору інфармацыі для публікацыі ў залежнасці ад яе накіраванасці, першапачатковай канцэпцыі бачання журналістам праблемы (сітуацыі). Разбор канфлікту: абавязковасць гутаркі з прадстаўнікамі абодвух бакоў. Недапушчальныя метады збору інфармацыі. Інфармацыя абмежаванага доступу. Інфармацыя, распаўсюджванне якой у сродках масавай інфармацыі, на інтэрнэт-рэсурсах забаронена. Спосабы фіксацыі інфармацыі і звязаныя з гэтым маральныя абмежаванні.

Праблема аператыўнасці ў журналістыцы: выбар паміж кампетэнтнасцю і даступнасцю крыніцы інфармацыі. Патрабаванні да крыніцы інфармацыі (кампетэнтнасць, дакладнасць, аб'ектыўнасць). Журналіст і «ўлада эксперта»: ступень аб'ектыўнасці інфарматара. Звесткі з афіцыйных крыніц. Звесткі «з другіх рук». Інфармацыя «па чутках», «не для друку» і г. д. Асаблівасці работы з ананімнай (канфідэнцыяльнай) крыніцай інфармацыі. Ахова крыніцы інфармацыі.

Тэма 3.2. Эксперымент у журналістыцы і этычныя пастулаты прафесіі.

Маральныя падставы і спецыфіка збору інфармацыі з выкарыстаннем прыёмаў «уключанага» назірання. Метад «маскі» ў журналістыцы. Маральныя абмежаванні пры выкарыстанні метадаў «перамены прафесіі»,

«арганізаванага эксперыменту», «правакаваных» сітуацый. Публіцыстычны вопыт У. Гіляроўскага, М. Кальцова, Л. Рэйснер, А. Гудзімава, Г. Вальрафа, інш. Выкарыстанне скрытага аўдыя- і відэазапісу, кіна- і фотаздымак. Розыгрыш-шоў, «схаваная камера»: прававыя і маральныя абмежаванні.

Раздзел 4. Журналіст і яго герой: этычныя аспекты ўзаемадзеяння

Тэма 4.1. Прафесійная мараль як індывідуальная свядомасць журналіста.

Статус журналіста сродку масавай інфармацыі. Погляды, перакананні, маральная рэфлексія журналіста: самаацэнка і самакантроль. Вобраз аўтара ў тэксце: магчымасці і абмежаванні.

Плагіят і іншыя формы парушэння аўтарскага права. Самаплагіят. Парушэнне аўтарскіх правоў у інфармацыйна-камунікатыўнай прасторы інтэрнэту (дэперсаналізацыя аўтарства, некарэктнае рэдагаванне, замена загалоўка чужога твора, вырыванне цытат з кантэксту і інш.) Інтэрнэт-правакацыі, паклёпы, знявагі. Размыванне статусу журналіста ў інтэрнэце. Феномен блогерства ў кантэксце патрабаванняў журналісцкай этыкі. Суадносіны паняццяў «журналіст» і «блогер». Блогерства і самарэклама. Праблема дэпрафесіяналізацыі ў журналістыцы.

Тэма 4.2. Грамадскі інтарэс і асабістае жыццё.

Сацыяльнае і маральнае «вымярэнне» герояў журналісцкіх твораў. Межы ўмяшання журналіста ў асабістае жыццё і ўнутраны свет героя. Права грамадства на інфармацыю і права чалавека на тайну прыватнага жыцця. Абгрунтаванасць інфармацыі аб паходжанні, нацыянальнасці, веравызнанні героя. Выкарыстанне ў журналісцкім творы дзённікавых запісаў, перапіскі, прыватных дакументаў герояў.

Маральная дыскрэдытацыя чалавека ў СМІ: распаўсюджванне звестак ганебнага характару, паклёпы і абразы, «вайна кампраматаў». Недапушчэнне дыфамаванні, дыскрымінацыі па прыкметах расы, полу, нацыянальнасці, мовы, рэлігіі, сацыяльнага паходжання.

Раздзел 5. Этычныя нормы дзейнасці журналіста ў працэсе апрацоўкі і творчай інтэрпрэтацыі інфармацыі

Тэма 5.1. Спецыфіка медыядакументалізацыі ў журналістыцы.

Вобразна-канцэптуальная інтэрпрэтацыя рэчаіснасці ў журналісцкім творы. Ацэнка дакладнасці і паўнаты атрыманых звестак, іх адпаведнасці пастаўленай творчай задачы. Узаемасувязь зместу і формы журналісцкага твора. Улік супярэчнасці паміж глыбінёй спасціжэння рэчаіснасці і патрабаваннямі аператыўнасці. Непрадузятая расстаноўка акцэнтаў:

вылучэнне істотных і выпадковых сувязей, стварэнне цэласнага ўяўлення аб сітуацыі. Маніпуляванне інфармацыяй: недапушчальнасць неабгрунтаваных абагульненняў, аргументаў і каментарыяў. Фальсіфікацыя дакументаў, фабрыкацыя матэрыялаў. Загалавак журналісцкага твора і праблема аб'ектыўнасці інфармацыі. Праверка дакладнасці атрыманых звестак. Верыфікацыя (фактчэкінг) і медыядакументалізм як супрацьдзеянне фэйкавым паведамленням.

Тэма 5.2. Прафесійна-этычныя дyleмы ў журналістыцы.

Дыскусійныя пытанні прафесійнай этыкі: тэарэтычныя праблемы і пытанні тэхналогіі журналісцкай працы.

Рэпарцёрскае скажэнне рэчаіснасці: аб'ектыўныя і суб'ектыўныя фактары. Неадпаведнасць вобразных ацэнак рэчаіснасці. Падтасоўка і скажэнне фактаў, прадстаўленне прыватнага выпадку грамадска-значным, звязанне асабістых рахункаў, задавальненне групавых і аўтарскіх амбіцый.

Рэзка сатырычная інтэрпрэтацыя факта: іронія – гратэск – знявага.

Сенсацыя ў журналістыцы: супярэчнасці паміж аб'ектыўнасцю і «сенсацийнай» падачай матэрыялу. Падробка «пад сенсацию». Пошукі сенсаций і яе «стварэнне». Сенсация і фэйк.

Праблема “гераізацыі” злачынстваў у СМІ.

«Феномен папарацы» ў журналістыцы: этычны кантэкст візуальнай інфармацыі. Недапушчальнасць фота-, відэападтасоўкі фактаў. Абразлівыя, прыніжальныя, «сімвалічныя» здымкі; здымкі празмерна натуралістычнага характару; «дапаможныя» ілюстрацыі.

Этычныя праблемы «пагранічных» з журналістыкай прафесій, якія даследуюцца ў медыяпрасторы.

Журналісцкае расследаванне ў кантэксце пытанняў медыяэтыкі.

Раздзел 6. Маральны клімат у рэдакцыйным калектыве

Тэма 6.1. Нормы службовай этыкі.

Журналісцкае асяроддзе: унутрырэдакцыйныя і міжрэдакцыйныя сувязі. Нормы службовай этыкі. Недапушчальнасць выкарыстання службовага становішча ў асабістых мэтах. Захаванне рэдакцыйнай тайны і тайны псеўданіма. Злоўжыванне псеўданімам.

Адносіны журналіста з пазаштатнымі аўтарамі. Выкарыстанне аўтарскіх твораў і пісьмаў у СМІ. Этыка рэдагавання. Абавязковасць выпраўлення памылкі. Формы прабачэнняў. Тэхнічныя памылкі («ляпы») як адлюстраванне безадказнасці журналіста. Абвяржэнне ў СМІ: права на абвяржэнне (адказ), парадак распаўсюджвання абвяржэння (адказу). Падставы для адмовы ў распаўсюджванні абвяржэння (адказу).

Метады і танальнасць палемікі ў СМІ.

Тэма 6.2. Медыябізнес і мараль.

Асноўныя патрабаванні да рэкламы ў сродках масавай інфармацыі. Недапушчальнасць змяшчэння рэкламы, якая парушае агульнапрынятыя нормы маралі. Неналежная і неэтычная рэклама. Ускосная рэклама. “Закрытая рэклама” з выкарыстаннем форм і жанраў газетна-часопіснай публіцыстыкі. «Схаваная» рэклама: праблема аб’ектыўнасці інфармацыі і матэрыяльных прыбыткаў журналіста.

Парушэнне норм медыяэтыкі і звязаныя з гэтым фінансавыя страты (выплата кампенсацый грамадзянам па судовых ісках да рэдакцый і журналістаў аб абароне гонару і годнасці).

Прафесійная салідарнасць журналістаў.

ВУЧЭБНА-МЕТАДЫЧНАЯ КАРТА ВУЧЭБНАЙ ДЫСЦЫПЛІНЫ
Дзённая форма атрымання адукацыі з выкарыстаннем электронных сродкаў навучання (ДН)

Нумар п/п	Назва раздзела, тэмы	Колькасць аўдыторных гадзін					Колькасць гадзін КСР	Форма кантролю ведаў
		Лекцыі	Семінарскія заняткі	Практычныя заняткі	Лабараторныя заняткі	Іншае		
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.	Раздзел 1. Прафесійная мараль і прафесійная этыка журналіста: сацыяльна-гістарычная і канцэптуальна-зместавая сутнасць.							
1.1	Тэма 1.1. Прафесійная мараль і прафесійная этыка журналіста: зместавыя асаблівасці паняццяў.	2		2				Вуснае апытанне. Анализ медыяпрактыкі.
1.2	Тэма 1.2. Нарматыўна-каштоўнасныя арыенціры творчай дзейнасці.	2					2 (ДН)	Экспертыза медыя: актуальная наменклатура медыя (табліца), “тэмнік” матэрыялаў для СМІ.
2	Раздзел 2. Маральнае рэгуляванне ў журналістыцы.							
2.1	Тэма 2.1. Сацыяльна-гістарычныя асаблівасці працэсу кваліфікацыі прафесійна-маральных норм у	2		2				Вуснае апытанне ў форме «круглага стала».

	журналістыцы.							
2.2	Тэма 2.2.Сістэма прафесійна-маральнай рэгуляцыі журналісцкай дзейнасці ў Рэспубліцы Беларусь.	2		2				Вуснае апытанне. Дыскусія «Праблемы этыкі вэб- журналістыкі».
3	Раздзел 3. Журналіст і крыніцы інфармацыі.							
3.1	Тэма 3.1.Асноўныя метады збору інфармацыі: маральна-этычны кантэкст.	2		2			2	Калоквіум. Прэзентацыя творчых медыяпраектаў (КСР, аўд.) Вуснае апытанне. Аналіз медыяпрактыкі(с.)
3.2	Тэма 3.2.Эксперымент у журналістыцы і этычныя пастулаты прафесіі.	2		2				Дыскусія.
4	Раздзел 4. Журналіст і яго герой: этычныя аспекты ўзаемадзеяння.							
4.1	Тэма 4.1.Прафесійная мараль як індывідуальная свядомасць журналіста.	2					2 (ДН)	Эўрыстычнае заданне: падрыхтоўка эсэ “Творчая самапрэзентацыя”.
4.2	Тэма 4.2. Грамадскі інтарэс і асабістае жыццё.	2		2			2	Медыядасье. Прэзентацыя творчых медыяпраектаў (КСР, аўд).

								Дыскусія (с.).
9.	Раздзел 5. Этычныя нормы дзейнасці журналіста ў працэсе апрацоўкі і творчай інтэрпрэтацыі інфармацыі. Тэма 5.1. Спецыфіка медыядакументалізацыі ў журналістыцы.	2		2				Круглы стол.
10.	Тэма 5.2. Прафесійна-этычныя дyleмы ў журналістыцы.	2		2				Вуснае апытанне. Дыскусія.
11.	Раздзел 6. Маральны клімат у рэдакцыйным калектыве. Тэма 6.1. Нормы службовай этыкі.	2					2 (ДН)	Рэфератыўная работа.
12.	Тэма 6.2. Медыябізнес і мараль.	2		2				Вуснае апытанне. Аналіз медыяпрактыкі: этыка візуалізацыі.

ВУЧЭБНА-МЕТАДЫЧНАЯ КАРТА ВУЧЭБНАЙ ДЫСЦЫПЛІНЫ
Завочная форма атрымання адукацыі

Нумар п/п	Назва раздзела, тэмы	Колькасць аўдыторных гадзін					Форма кантролю ведаў
		Лекцыі	Практычныя заняткі	Семінарскія заняткі	Лабараторныя заняткі	Іншае	
1	2	3	4	5	6	7	9
1.	Раздзел 1. Прафесійная мараль і прафесійная этыка журналіста: сацыяльна-гістарычная і канцэптуальна-зместавая сутнасць. Тэма 1.2. Нарматыўна-каштоўнасныя арыенціры творчай дзейнасці.	2					Рэферат
2.	Раздзел 2. Маральнае рэгуляванне ў журналістыцы. Тэма 2.2. Сістэма прафесійна-маральнай рэгуляцыі журналісцкай дзейнасці ў Рэспубліцы Беларусь.	2					
3.	Раздзел 3. Журналіст і крыніцы інфармацыі. Тэма 3.2. Эксперымент у журналістыцы і этычныя пастулаты прафесіі.	2					
4.	Раздзел 4. Журналіст і яго герой: этычныя аспекты ўзаемадзеяння.			2			Вуснае апытанне. Абмеркаванне

	Тэма 4.2.Грамадскі інтарэс і асабістае жыццё.						праблемных сітуацый медыяпрактыкі
5.	Раздзел 5. Этычныя нормы дзейнасці журналіста ў працэсе апрацоўкі і творчай інтэрпрэтацыі інфармацыі. Тэма 5.2. Прафесійна-этычныя дyleмы ў журналістыцы.			2			Калоквіум.

ІНФАРМАЦЫЙНА-МЕТАДЫЧНАЯ ЧАСТКА

Пералік асноўнай літаратуры

1. Авраамов, Д. С. Профессиональная этика журналиста / Д. С. Авраамов. – М. : Изд-во Моск. ун-та, 1999. – 224 с. *(і наступныя выданні)*
2. Дзялошинский, И. М. Профессиональная этика журналиста: учебник и практикум для академического бакалавриата / И. М. Дзялошинский. – М. : Юрайт, 2019. – 412 с.
3. Лазутина, Г. В. Профессиональная этика журналиста : учебник для студ. вузов / Г. В. Лазутина . – Изд. 3-е, перераб. и доп. – М. : Аспект Пресс, 2013. – 224 с. *(і наступныя выданні)*
4. Падаляк, Т. У. Аксіялогія сучаснай беларускай журналістыкі / Т. У. Падаляк ; навук. рэд. У. В. Гніламёдаў. – Мінск : Беларус. дзярж. ун-т, 2016. – 263 с.
5. Падаляк, Т. У. Медыяэтыка: сацыяльныя каштоўнасці, маральныя імператывы, прафесійныя нормы сучаснай журналістыкі (тэорыя і практыка – методыка – творчы досвед) : вучэб.-метадыч. дапам. / Т. У. Падаляк. – Мінск : БДУ, 2015. – 191 с.
6. Профессиональная этика журналистов : в 2 т. – М. : Галерия, 1999. – Т. 1 : Документы и справочные материалы. – 440 с.

Пералік дадатковай літаратуры

1. Бейненсон, В.А. Продвижение СМИ в социальных медиа: возможности и проблемы / В.А. Бейненсон // Вестн. Нижегородского ун-та им Н. И. Лобачевского. Сер. 4. Филология. – 2016. – № 5. – С. 239–243.
2. Биоэтика в Республике Беларусь / авторы: Т. В. Мишаткина, Я. С. Яскевич. – Минск : Проспектплюс, 2011. – 52 с.
3. Браславец, Л.А. Социальные сети как средство массовой информации: к постановке проблемы / Л.А. Браславец // Вестн. ВГУ. Сер. Филология, Журналистика. – 2012. – № 1. – С. 167–171.
4. Букреев, В. И. Этика права: От истоков этики и права к мировоззрению : учеб. пособие / В. И. Букреев, И. Н. Римская. – М. : Юрайт, 2000. – 336 с.
5. Вышеславцев, Б. П. Этика преображенного эроса / Б. П. Вышеславцев. – М. : Республика, 1994. – 368 с.
6. Дьяченко, О.В. Российские СМИ в социальных сетях Facebook и в «ВКонтакте»: практики взаимодействия / О.В. Дьяченко // Электр. журн. Медиаскоп [Электронный ресурс]. – 2014. – Режим доступа : <http://www.mediascope.ru/1615>. – Дата доступа : 21.02.2022.

7. Довнар, Н. Н. Информационная безопасность в системе СМИ (теоретико-правовой аспект) / Н. Н. Довнар. – Минск : БГУ, 2013. – 192 с.
8. Журналисты на войне / сост. Н. Г. Кузьмин. – М. : Воениздат, 1966. – 422 с.
9. Засурский, Я. Н. Искушение свободой. Российская журналистика: 1990 – 2007 / Я. Н. Засурский. – М. : Изд-во Моск. ун-та, 2007. – 560 с.
10. Зуйкина, К. Л. Специфика контента российских фейковых новостей в Интернете и на телевидении / К. Л. Зуйкина, Д. В. Соколова // Вестн. Моск. ун-та. Сер. 10. Журналистика. – 2019. - № 4. – С. 3 – 22.
11. К мобильному обществу: утопии и реальность / Под ред. Я. Н. Засурского. – М. : Изд-во Моск. ун-та, 2009. – 304 с.
12. Канстытуцыя Рэспублікі Беларусь (са змяненнямі і дапаўненнямі. Прынята на рэспубліканскіх рэферэндумах 24 лістапада 1996 года і 17 кастрычніка 2004 года) Конституция Республики Беларусь 1994 года (с изменениями и дополнениями. Принята на республиканских референдумах 24 ноября 1996 года и 17 октября 2004 года). – Минск : “Беларусь”, 2011. – 95 с.
13. Кара-Мурза, С. Г. Манипуляция сознанием / С. Г. Кара-Мурза. – М. : Изд-во Эксмо, 2004. – 832 с.
14. Карнеги, Д. Как завоевывать друзей и оказывать влияние на них / Д. Карнеги. – Минск : Беларусь, 1990. – 670 с.
15. Кондрашов, В. А. Этика. Эстетика / В. А. Кондрашов, Е. А. Чичина. – Ростов н/Д. : Феникс, 1998. – 512 с.
16. Кудрявцев, В. В. Лекции по истории религии и свободомыслия / В. В. Кудрявцев. – 3-е изд., испр. и доп. – Минск. : Тетра-Системс, 1998. – 384 с.
17. Кучер, Е. Д. Статус журналиста в Интернете: правовой и этический аспекты // Автореф. дис. ... канд. филол. наук . – М., 2011 [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <https://www.dissercat.com/content/status-zhurnalista-v-internete-pravovoi-i-eticheskii-aspekty>. – Дата доступа : 21.02.2022.
18. Ленин, В. И. Партийная организация и партийная литература / В. И. Ленин // Полн. собр. соч. : в 55 т. – Изд. 5-е – М. : Изд-во политической литературы, 1967. – Т. 12. – С. 99–105.
19. Ломоносов, М. В. Рассуждение об обязанностях журналистов при изложении ими сочинений, предназначенное для поддержания свободы философии / М. В. Ломоносов // Полн. собр. соч. : в 11 т. – М. : Изд-во Академии наук СССР, 1952. – Т. 3. – С. 201–232.
20. Лукина, М. М. Технология интервью : учеб. пособие для вузов / М. М. Лукина. – М. : Аспект Пресс, 2008. – 192с.

- 21.Маркс, К. Дебаты шестого рейнского ландтага / К. Маркс // Соч. : в 50 т. / К. Маркс, Ф. Энгельс. – 2-е изд. – М., 1954–1986 . – Т. 1. – 1954. – С. 30–84.
- 22.Маркс, К. Заметки о новейшей прусской цензурной инструкции / К. Маркс // Соч. : в 50 т. / К. Маркс, Ф. Энгельс. – 2-е изд. – М., 1954–1986 . – Т. 1. – 1954. – С. 3–27.
- 23.Мартысюк, П. Г. Правовая этика: учеб. пособие / П. Г. Мартысюк. – Минск : Веды, 1999. – 72 с.
- 24.Муратов, С. А. Нравственные принципы тележурналистики. Опыт этического кодекса / С. А. Муратов. – М. : «Права человека», 1997. – 56 с.
- 25.Муратов, С. А. ТВ – эволюция нетерпимости (история и конфликты этических представлений) / С. А. Муратов. – М. : Логос, 2001. – 240 с.
- 26.Наумчик, В. Н. Этика педагога / В. Н. Наумчик, Е. А. Савченко. – Минск : Універсітэцкае, 1999. – 216 с.
- 27.Олешко, В. Ф. Журналистика как творчество / В. Ф. Олешко. – М. : РИП-холдинг, 2003. – 222 с.
- 28.Основы биоэтики : учеб. пособие / Я. С. Яскевич [и др.] ; под ред. Я. С. Яскевич, С. Д. Денисова. – Минск : Высш. шк., 2009. – 351 с.
- 29.Основы экологической этики : учеб. пособие / Т. В. Мишаткина [и др.]; под общ. ред. Т. В. Мишаткиной, С. П. Кундаса. – Минск : МГЭУ им. А. Д. Сахарова, 2008. – 292 с.
- 30.Падаляк, Т. У. Маральна-этычныя прыярытэты беларускага друку / Т. У. Падаляк. – Мінск : Выд. цэнтр БДУ, 2001. – 84 с.
- 31.Падаляк, Т. У. Феномен папарацы ў журналістыцы і этычныя пастулаты прафесіі / Т. У. Падаляк // Международная журналистика-2013: глобализация и регионализация информационного пространства : материалы Второй Междунар. науч.-практ. конф., 20 февр. 2013 г., Минск / под общ. ред. Т. Н. Дасаевой ; сост. Б. Л. Залесский. – Минск : Изд. центр БГУ, 2013. – С. 195–205.
- 32.Падаляк, Т. У. Этыка вэб-журналістыкі: свабода слова = свабода знявагі? / Т. У. Падаляк // Журналістыка – 2013: стан, праблемы і перспектывы : матэрыялы 15-й Міжнар. навук.-практ. канф., 5–6 сн. 2013 г., г. Мінск / рэдкал. : С. В. Дубовік (адк. рэд.) [і інш.]. – Вып. 14. – Мінск : БДУ, 2013. – С. 29–32.
- 33.Петрухин, И. Л. Личная жизнь: пределы вмешательства / И. Л. Петрухин. – М. : Юрид. лит., 1989. – 192 с.
- 34.Петрухин, И. Л. Личные тайны (Человек и власть) / И. Л. Петрухин. – М. : Институт государства и права РАН, 1998. – 232 с.
- 35.Письменная, Е. В. Профессиональная этика в деловой прессе / Е. В. Письменная. – М. : Изд. дом «Хроникер», 2004. – 176 с.

36. Права человека : учеб. пособие [А. Д. Гусев, Я. С. Яскевич, Ю. Ю. Гафарова [и др.] ; под общ. ред. А. Д. Гусева и Я. С. Яскевич. – Минск : ТетраСистемс, 2002. – 304 с.
37. Прозоров, В. В. Власть и свобода журналистики : учеб. пособие / В. В. Прозоров. – 2-е изд., перераб. – М. : ФЛИНТА : Наука, 2012. – 240 с.
38. Романовский, Г. Б. Право на неприкосновенность частной жизни / Г. Б. Романовский. – М. : МЗ–Пресс, 2001. – 312 с.
39. Тищенко, П. Д. Биоэтика и журналистика / П. Д. Тищенко, Б. Г. Юдин. – М. : АдамантЪ, 2011. – 128 с.
40. Шостак, М. И. Репортер: профессионализм и этика / М. И. Шостак. – М. : Изд. РИП-холдинг, 2001. – 165 с.
41. Шостром, Э. Анти-Карнеги, или Человек-манипулятор / Э. Шостром. – Минск : ТПЦ «Полифакт», 1992. – 128 с.
42. Шум, Ю. А. Журналистское расследование : методические рекомендации / Ю. А. Шум. – М. : Барс, 2000. – 117 с.
43. Этика : учебник / под общ. ред. А. А. Гусейнова и Е. Л. Дубко. – М. : Гардарики, 1999. – 496 с.
44. Юрков, А. А. Этика журналистского творчества / А. А. Юрков ; науч. ред. Б. Я. Мисонжников. – СПб. : Изд-во «Роза мира», 2003. – 142 с.

Крыніцы (тэксты):

1. Аграновский, А. А. Избранное : в 2 т. / А. А. Аграновский. – М. : Известия, 1987. – 2 т.
2. Вальраф, Г. Репортер обвиняет : пер. с нем. / Гюнтер Вальраф. – М. : Прогресс, 1988. – 399 с.
3. Гиляровский, В. А. Москва газетная; Друзья и встречи / В. А. Гиляровский. – Минск : Наука и техника, 1987. – 415 с.
4. Гудимов, А. И. Тайны чужой профессии / А. И. Гудимов. – М. : Московский рабочий, 1967 – 512 с.
5. Кольцов, М. Е. Восторг и яркость / М. Е. Кольцов. – М. : Правда, 1990. – 480 с.
6. Максимова, Т. В. Музыкальный ринг / Т. В. Максимова. – М. : Искусство, 1991. – 303 с.
7. Невзоров, А. Г. Поле чести / А. Г. Невзоров. – СПб. : ТОО «Международ. издат. корпорация», 1995. – 320 с.
8. Падаляк, Т. У. Вайна – самы страшны грэх : маральна-публіцыстычны дослед / Тацяна Падаляк. – Мінск : Выдавецкі дом «Звязда», 2014. – 320 с.
9. Падаляк, Т. У. Дыялогі на мяжы стагоддзяў. Класікі і сучаснікі ў інтэр’еры часу : у 2 ч. / Тацяна Падаляк. – Мінск : Выдавецкі дом «Звязда», 2013; 2018.

10. Падаляк, Т. У. Нашчадкі вогненных вёсак : дакументальныя нарысы, эсэ, успаміны / Т. У. Падаляк. – Мінск : Літаратура і Мастацтва, 2009. – 192 с.
11. Песков, В. М. Все это было... / В. М. Песков. – М. : Мол. гвардия, 1986. – 334 с.
12. Прыгодзіч, З. К. Постаці : З цэлым народам гутарку весці... / З. К. Прыгодзіч. – Мінск : ЛІМ, 2011. – 312 с.
13. Рубинов, А. З. Операции без секретов / А. З. Рубинов. – М. : Мысль, 1980. – 174 с.
14. Руденко, И. П. Улица, по которой ты идешь каждый день / И. П. Руденко. – М. : Правда, 1986. – 384 с.
15. Третьяков, В. Т. Как стать знаменитым журналистом / В. Т. Третьяков. – М. : Ладомир, 2004. – 624 с.
16. Цветов, В. Я. Пятнадцатый камень сада Рёандзи ; Мафия по-японски / В. Я. Цветов. – Минск : Беларусь, 1989. – 384 с.

ПЕРАЛІК РЕКАМЕНДУЕМЫХ СРОДКАЎ ДЫЯГНОСТЫКІ І МЕТОДЫКА ФАРМІРАВАННЯ ВЫНІКОВАЙ АЦЭНКІ

Пры падрыхтоўцы і правядзенні заняткаў па дысцыпліне «Прафесійная этыка журналіста» выкарыстоўваюцца розныя арганізацыйна-метадычныя мадэлі. Пры гэтым улічваецца разнастайнасць узаемаабумоўленых вектараў і кірункаў, якія фарміруюць шматпланавасць характарыстык медыяэтыкі: тэхналагічных, камунікацыйных, уласна творчых, лінгвастылістычных і г. д. Акрамя класічных форм правядзення заняткаў, выкарыстоўваюцца крэатыўныя, інтэрактыўныя метадыкі і прыёмы, якія садзейнічаюць творчай актыўнасці студэнтаў-журналістаў, уплываюць на ўзровень пастаноўкі і вырашэння адукацыйна-выхаваўчых задач.

Рэкамендаваныя сродкі дыягностыкі раскрываюць асноўныя крытэрыі ацэньвання працы студэнтаў.

Ацэнка за *адказы на семінарскіх занятках (вуснае апытанне)* прадугледжвае паўнату адказу, наяўнасць канкрэтных прыкладаў з практыкі СМІ, прафесійнай дзейнасці і медыйнай творчасці журналістаў.

Пры ацэнцы маральна-этычнага аналізу медыяпрактыкі, падрыхтоўкі *медыядасье (партфоліа)* звяртаецца ўвага на абгрунтаванасць і лагічнасць прадстаўлення канкрэтных медыяработ, сістэмнасць аналізу СМІ, наяўнасць самаацэнкі ўласных творчых і навукова-даследчых работ (рэфлексійныя заўвагі, рэплікі, каментары і г. д.).

Пры ацэнцы *эўрыстычнага задання «Творчая самапрэзентацыя»* ўлічваецца самаацэнка творчай дзейнасці з пазіцый маральнай матывацыі, што садзейнічае працэсу прафесійна-этычнага самавызначэння маладога журналіста, развіццю асобаснага мыслення і творчай індывідуальнасці, усведамленню сацыяльнай адказнасці. Звяртаецца ўвага на арыгінальнасць працы, крэатыўнасць, практыка-арыентаванасць, узровень самааналізу, самакантролю, самакрытычнасці.

Пры ацэньванні *рэферата* звяртаецца ўвага на змест і паўнату раскрыцця тэмы, структуру і паслядоўнасць выкладу, на крыніцы і іх інтэрпрэтацыю, карэктнасць афармлення і г. д.

Формай бягучай атэстацыі па дысцыпліне «Прафесійная этыка журналіста» з'яўляецца экзамен. Пры фарміраванні выніковай ацэнкі выкарыстоўваецца рэйтынгавая сістэма ведаў студэнта, якая дае магчымасць прасачыць і ацаніць дынаміку працэсу дасягнення мэты навучання. Рэйтынгавая адзнака па дысцыпліне «Прафесійная этыка журналіста» прадугледжвае выкарыстанне вызначаных ("вагавых") каэфіцыентаў кантролю ведаў. Яна разлічваецца на аснове ацэнкі бягучай паспяховасці і экзаменацыйнай ацэнкі з улікам наступных каэфіцыентаў: ацэнка бягучай паспяховасці складае 40 %, экзаменацыйная ацэнка – 60 %.

Фарміраванне ацэнкі за бягучую паспяховасць складаюць наступныя формы дыягностыкі кампетэнцый:

- адказы на семінарскіх занятках – 25%;
- маральна-этычны аналіз медыяпрактыкі: падрыхтоўка медыядасье (партфолія) – 25%.
- выкананне эўрыстычнага задання – 25 %;
- падрыхтоўка рэфератыўных работ – 25%;

ПРЫКЛАДНЫ ПЕРАЛІК ЗАДАНИЯЎ ДЛЯ КІРУЕМАЙ САМАСТОЙНАЙ РАБОТЫ (КСР)

Кіруемая самастойная работа (кансультацыйна-метадычная падтрымка і кантроль) праводзіцца ў форме аўдыторных заняткаў і ў форме дыстанцыйнага навучання (ДН), што забяспечваецца сродкамі адукацыйнага парталу БДУ.

КСР № 1 (2 гадзіны, аўдыторна)

Тэма 3.1. Журналіст і крыніцы інфармацыі. Асноўныя метады збору інфармацыі: маральна-этычны кантэкст.

Калоквіум: экспертны аналіз прафесійна-этычных дакументаў. Прэзентацыя творчых медыяпраектаў.

Форма кантролю: вуснае апытанне, прэзентацыя творчых медыяпраектаў.

КСР № 2 (2 гадзіны, аўдыторна)

Тэма 4.2. Грамадскі інтарэс і асабістае жыццё.

Маральна-этычны аналіз медыядасье (партфолія) памылак, дыскусійных пытанняў і дyleм медыяэтыкі. Прэзентацыя творчых медыяпраектаў.

Форма кантролю: медыядасье.

КСР № 3 (2 гадзіны, дыстанцыйнае навучанне/ДН)

Тэма 1.2. Нарматыўна-каштоўнасныя арыенціры творчай дзейнасці.

Экспертыза медыя: распрацоўка актуальнай наменклатуры СМІ (табліца). Падрыхтоўка “тэмніка” матэрыялаў для СМІ, скіраваных на медыяэтычную праблематыку.

Форма кантролю: табліца медыя, “тэмнік” матэрыялаў для СМІ.

КСР № 4 (2 гадзіны, дыстанцыйнае навучанне/ДН)

Тэма 4.1. Прафесійная мараль як індывідуальная свядомасць журналіста.

Эўрыстычнае заданне: падрыхтоўка эсэ “Творчая самапрэзентацыя”.

Форма кантролю: самапрэзентацыя (Эўрыстычнае заданне)

КСР № 5 (2 гадзіны, дыстанцыйнае навучанне/ДН)

Тэма 6.1. Маральны клімат у рэдакцыйным калектыве. Нормы службовай этыкі.

Рэфератыўная работа паводле актуальных пытанняў медыяэтыкі.
Форма контролю: рэферат.

ПРЫКЛАДНАЯ ТЭМАТЫКА ПРАКТЫЧНЫХ ЗАНЯТКАЎ

Практычныя заняткі № 1.

Прафесійная мараль і прафесійная этыка журналіста: сацыяльна-гістарычная і канцэптуальна-зместавая сутнасць. Аналіз медыяпрактыкі: спецыфіка асвятлення прававой тэматыкі ў СМІ.

1. Прырода і паходжанне маралі.
2. Узнікненне і развіццё прафесійнай маралі журналіста.
3. Структура прафесійнай этыкі.
4. Віды прафесійнай этыкі.
5. Функцыі прафесійнай маралі журналіста:
 - а) Рэгулятыўная функцыя як спосаб уздзеяння на паводзіны журналіста ў працэсе выканання прафесійных абавязкаў.
 - б) Ацэначна-імператыўная функцыя: маральная ацэнка і самаацэнка (характар і форма выражэння, крытэрыі ацэнкі).
 - в) Выхаваўча-гуманістычная функцыя: далучэнне да маральных каштоўнасцей грамадства і прафесійнай садружнасці.
 - г) Прагнастычная функцыя прафесійнай маралі: абнаўленне норм журналісцкай практыкі.
6. Базісныя катэгорыі прафесійнай этыкі журналіста.
7. Нормы прафесійнай маралі: традыцыі і навацыі.
8. Асноўныя прынцыпы дзейнасці сродкаў масавай інфармацыі.
9. Сацыяльная адказнасць журналіста.

Аналіз медыяпрактыкі: спецыфіка асвятлення прававой тэматыкі ў СМІ.

Пытанні для абмеркавання:

- 1) праблема гераізацыі злачынстваў у СМІ;
- 2) ці варта дэталёва апісваць механізм злачынстваў?
- 3) феномен дэструктыўнага медыяўздзеяння на аўдыторыю: ці можа негатыўная ("шокавая") інфармацыя ўплываць на ўзровень агрэсіі ў чалавеку?
- 4) маральная ацэнка праблемы смяротнага пакарання.

Практычныя заняткі № 2.

Маральнае рэгуляванне ў журналістыцы.

1. Вопыт вырашэння маральных канфліктаў у журналістыцы. Работа М. Ламаносава «Меркаванне аб абавязках журналістаў пры выкананні імі сачыненняў, прызначанае для падтрымання свабоды філасофіі»: фармулёўка правіл этычнай журналістыкі.

2. Прычыны ўзнікнення і мэты першых кодэксаў прафесійнай этыкі журналіста.
3. Усеагульная дэкларацыя правоў чалавека і пытанні прафесійнай этыкі.
4. Міжнародныя прынцыпы прафесійнай этыкі ў журналістыцы (1983).
5. Медыйнае самарэгуляванне як механізм павышэння сацыяльнай і прафесійнай адказнасці.

Пытанні для абмеркавання:

а) Ці ўплываюць кодэксы прафесійнай этыкі на паводзіны журналіста, калі ён сутыкаецца з рэальнай этычнай праблемай?

б) Ці патрэбен рэдакцыі СМІ пісьмова аформлены этычны кодэкс, да якога можна было б звярнуцца, калі ўзнікае этычная дyleма?

Практычныя заняткі № 3.

Сістэма прафесійна-маральнай рэгуляцыі журналісцкай дзейнасці ў Рэспубліцы Беларусь. Дыскусія на тэму “Праблемы этыкі вэб-журналістыкі”.

1. «Кодэкс прафесійнай этыкі журналіста» Беларускага саюза журналістаў (БСЖ): асноўныя структурныя кампаненты.
2. Вызначальныя прынцыпы прафесійнай этыкі «Кодэкса прафесійнай этыкі журналіста» БСЖ: сацыяльная адказнасць, праўдзівасць і аб’ектыўнасць, добрасумленнасць, павага агульначалавечых каштоўнасцей, прафесійная салідарнасць.
3. Парушэнні прафесійнай этыкі, якія ўшчамляюць права грамадзян на атрыманне інфармацыі.
4. Парушэнні прафесійнай этыкі, што ўшчамляюць права грамадзян на свабоду выказвання думак.
5. Праступкі супраць гонару і годнасці асобы.
6. Парушэнні прафесійнага гонару.
7. Парушэнні службовай этыкі.
8. Камітэт па прафесійнай этыцы: разгляд спраў аб парушэннях прынцыпаў і норм журналісцкай этыкі.

Дыскусія на тэму “Праблемы этыкі вэб-журналістыкі”.

Пытанні для абмеркавання:

- 1) Парушэнне аўтарскіх правоў у інфармацыйна-камунікатыўнай прасторы інтэрнэту (дэперсаналізацыя аўтарства, некарэктнае рэдагаванне, замена загалоўка чужога твора, вырыванне цытат з кантэксту і інш.).
- 2) Правы і абавязкі ўладальнікаў інтэрнэт-рэсурсаў, сеткавых выданняў.
- 3) Этыка вэб-журналістыкі: свабода слова = свабода знявагі? Інтэрнэт-правакацыі, паклёпы, знявагі.
- 4) Размыванне статусу журналіста ў інтэрнэце. Феномен блогерства ў кантэксце патрабаванняў журналісцкай этыкі. Суадносіны паняццяў

«журналіст» і «блогер». Блогерства і самарэклама. Праблема дэпрафесіяналізацыі ў журналістыцы.

- 5) Сеткавы «тролінг» як від віртуальных кантактаў з парушэннем этыкі інтэрнэт-узаемадзеяння. Сеткавы этыкет (нетыкет).

Практычныя заняткі № 4.

Журналіст і крыніцы інфармацыі. Аналіз медыяпрактыкі: рэпарцёрскае скажэнне рэчаіснасці.

1. Такт і тактыка журналіста ў працэсе збору інфармацыі. Роля журналіста ў стварэнні аптымальных умоў для медыякантактаў.
2. Недапушчальныя метады збору інфармацыі.
3. Інфармацыя, распаўсюджванне якой у сродках масавай інфармацыі, на інтэрнэт-рэсурсах абмежаванае.
4. Інфармацыя, распаўсюджванне якой у сродках масавай інфармацыі, на інтэрнэт-рэсурсах забаронена.
5. Разбор канфлікту: абавязковасць гутаркі з прадстаўнікамі абодвух бакоў.
6. Спосабы фіксацыі інфармацыі і звязаныя з гэтым маральныя абмежаванні.
7. Праблема аператыўнасці ў журналістыцы: выбар паміж кампетэнтнасцю і даступнасцю крыніцы інфармацыі.
8. Патрабаванні да крыніцы інфармацыі.
9. Журналіст і «ўлада эксперта»: ступень аб'ектыўнасці інфарматара. Звесткі з афіцыйных крыніц. Звесткі «з другіх рук». Інфармацыя «па чутках», «не для друку» і г. д.
10. Асаблівасці работы з ананімнай (канфідэнцыяльнай) крыніцай інфармацыі. Ахова крыніцы інфармацыі.

Аналіз медыяпрактыкі: рэпарцёрскае скажэнне рэчаіснасці.

Аб'ектыўныя і суб'ектыўныя фактары:

- ілюзія дакладнасці;
- штамп устаноўкі;
- «самаўзгаранне эмоцый»;
- некампетэнтнасць журналіста;
- неаб'ектыўнасць інфарматараў;
- выкарыстанне СМІ для вырашэння асабістых ці групавых задач;
- прадстаўленне прыватнага выпадку грамадска значным;
- умаўчанне аб «непрыемных» фактах і дэталях, якія «перашкаджаюць».

Практычныя заняткі № 5.

Эксперымент у журналістыцы і этычныя пастулаты прафесіі.

1. Маральныя падставы і спецыфіка збору інфармацыі з выкарыстаннем прыёмаў «уклучанага» назірання:

- ці можа рэпарцёр прадстаўляцца несапраўдным імем, хаваючы сваю прафесійную прыналежнасць пад «маскай»?

- ці можа рэпарцёр інсцэніраваць дзеянне, выступаць у ролі аднаго з персанажаў?

2. Прыём «перамены прафесіі»: за і супраць.

Аргументы «за»:

- вывучэнне праблемы (сітуацыі) «знутры»;
- асэнсаванне паводзін людзей у звычайным рытме, натуральных умовах;
- публіцыстычны вопыт У. Гіляроўскага, М. Кальцова, Л. Рэйснер, А. Гудзімава, Г. Вальфа і інш.;

Аргументы «супраць»:

- злоўжыванне даверам чалавека, парушэнне яго правоў;
- падгляданне ў «замочную шчыліну»;
- праблема «неўсвядомленага канфармізму» (журналіст губляе незалежнасць даследчыка) і г. д.

3. Эксперымент у журналістыцы. Прыём «правакаваных» сітуацый: мэты і абмежаванні.

4. Выкарыстанне скрытага аўдыя- і відэазапісу, кіна- і фотаздымак.

5. Розыгрыш-шоў, «схаваная камера»: прававыя і маральныя абмежаванні.

Практычныя заняткі № 6.

Журналіст і яго герой. Грамадскі інтарэс і асабістае жыццё. Дыскусія на тэму “Межы ўмяшання журналіста ў асабістае жыццё і ўнутраны свет героя”

1. Статус журналіста сродку масавай інфармацыі.
2. Вобраз аўтара ў тэксце: магчымасці і абмежаванні.
3. Сацыяльнае і маральнае «вымярэнне» герояў журналісцкіх твораў.
4. Маральная дыскрэдытацыя чалавека ў СМІ: распаўсюджванне звестак ганебнага характару, паклёпы і абразы, «вайна кампраматаў».
5. Недапушчэнне дыскрымінацыі па прыкметах расы, полу, нацыянальнасці, мовы, рэлігіі, сацыяльнага статусу.

Дыскусія “Межы ўмяшання журналіста ў асабістае жыццё і ўнутраны свет героя”.

Пытанні для абмеркавання:

- 1) права грамадства на інфармацыю і права чалавека на тайну прыватнага жыцця: як вырашыць супрэчнасць?
- 2) інфармацыя аб паходжанні, нацыянальнасці, вераспавяданні героя, фізіялагічных адхіленнях, схільнасцях, заганах і г. д.;
- 3) выкарыстанне журналістам дзённікавых запісаў, перапіскі, прыватных дакументаў герояў;
- 4) ці называць імёны падазраваемых у здзяйсненні правапарушэнняў, ахвяр злачынстваў?

- 5) суіцыд: ці называць імёны самазабойцаў і асоб, якія рабілі спробу самагубства?
- 6) асаблівасці падрыхтоўкі матэрыялаў пра дзяцей-сірот, выхаванцаў дзіцячых дамоў, людзей з абмежаванымі фізічнымі і разумовымі здольнасцямі.

Практычныя заняткі № 7.

Спецыфіка медыядакументалізацыі ў журналістыцы. Этычныя праблемы «пагранічных» з журналістыкай прафесій, якія даследуюцца ў медыяпрасторы.

1. Маніпуляванне інфармацыяй: недапушчальнасць неабгрунтаваных абагульненняў, аргументаў і каментарыяў.
2. Праверка дакладнасці атрыманых звестак. Верыфікацыя (фактчэкінг) і медыядакументалізм як супрацьдзеянне фэйкавым паведамленням.
3. Біяэтыка і журналістыка: аксіялагічныя альтэрнатывы. Усеагульная дэкларацыя аб біяэтыцы і правах чалавека.
4. Асноўныя праблемы медыцынскай этыкі ў адлюстраванні друку:
 - эўтаназія;
 - захаванне ўрачэбнай тайны;
 - транспланталогія;
 - змена полу;
 - штучнае (экстракарпаральнае) апладненне;
 - сурагатнае мацярынства;
 - абарты;
 - новыя лекавыя сродкі і спосабы лячэння;
 - правядзенне клінічных выпрабаванняў і медыка-біялагічных эксперыментаў на чалавеку;
 - ці варта паведамляць дыягназ безнадзейна хвораму?
 - межы падтрымання жыцця безнадзейна хворых.
5. Асвятленне пандэміі каронавірусу ў СМІ: маральна-этычны аспект.
6. Журналістыка катастроф і экалагічная этыка.
7. Сацыялагічныя даследаванні і апытанні ў журналістыцы: праблемы аб'ектыўнасці і дакладнасці.

Практычныя заняткі № 8.

Прафесійна-этычныя дылемы ў журналістыцы.

Пытанні для абмеркавання:

1. Дыскусійныя пытанні прафесійнай этыкі журналіста: тэарэтычныя праблемы і праблемы тэхналогіі журналісцкай працы.
2. Ці варта публікаваць кідкія сенсацыйныя матэрыялы ва ўрон рэпутацыі выдання?
 - сенсацыя як спосаб выжывання медыя?

- супярэчнасць паміж аб'ектыўнасцю і «сенсацыйнай» падачай матэрыялу;
- дзе пралягае мяжа паміж вострым журналісцкім расследаваннем і пагоняй за сенсацыяй?
- падробка «пад сенсацыю»;
- «стварэнне» сенсацыі;
- сенсацыя і скандал;
- сенсацыя і фэйк.

3. Права на вымысел:

- неадпаведнасць вобразных ацэнак рэчаіснасці;
- выкарыстанне мысленнага эксперыменту («магло быць і так»);
- увядзенне ў матэрыял уяўнага персанажа ці эпізоду.

4. Рэзка сатырычная інтэрпрэтацыя факта: іронія — гратэск — знявага.

5. Культура мовы журналіста (брыдкаслоўе, “сексаслоўе”, «культурная» абразы).

6. Журналісцкі эпатаж.

Практычныя заняткі № 9.

Маральны клімат у рэдакцыйным калектыве. Медыябізнес і мараль. Аналіз медыяпрактыкі: этыка візуалізацыі ў СМІ.

1. Нормы службовай этыкі.
2. Недапушчальнасць выкарыстання службовага становішча ў асабістых мэтах.
3. Плагіят і іншыя формы парушэння аўтарскага права. Самаплагіят. Фальсіфікацыя аўтарства.
4. Выкарыстанне аўтарскіх твораў і пісьмаў у СМІ.
5. Абавязковасць выпраўлення памылкі. Формы прабачэнняў.
6. Асноўныя патрабаванні да рэкламы ў сродках масавай інфармацыі.
7. Неналежная і неэтычная рэклама.
8. Ускосная рэклама. “Закрытая рэклама” з выкарыстаннем форм і жанраў газетна-часопіснай публіцыстыкі.
9. «Схаваная» рэклама: праблема аб'ектыўнасці інфармацыі і матэрыяльных прыбыткаў журналіста.

Аналіз медыяпрактыкі: этыка візуалізацыі ў СМІ.

Пытанні для абмеркавання:

1. Недапушчальнасць фота-, відэападтасоўкі фактаў:
 - фота-, відэамантаж;
 - выкарыстанне інсцэніровак пад выглядам дакументальных здымкаў;
 - «сімвалічныя» здымкі і «дапаможныя» ілюстрацыі;
 - неадпаведнасць тэкстоўкі зместу фотаздымка і г. д.
2. Этычны кантэкст здымкаў празмерна натуралістычнага характару:
 - наступствы няшчасных выпадкаў і злачынстваў;

- ахвяры насілля;
 - медыцынскія рэпартажы;
 - сацыяльныя негатыў і г. д.
3. Абразлівыя і прыніжальныя здымкі.
4. «Феномен папарацы» ў журналістыцы і этычныя пастулаты прафесіі.

АПІСАННЕ І НАВАЦЫЙНЫХ ПАДЫХОДАЎ І МЕТАДАЎ ВЫКЛАДАННЯ ВУЧЭБНАЙ ДЫСЦЫПЛІНЫ

Пры падрыхтоўцы і правядзенні заняткаў выкарыстоўваюцца розныя арганізацыйна-метадычныя мадэлі, з улікам разнастайнасці ўзаемаабумоўленых вектараў і кірункаў: тэхналагічных, камунікацыйных, уласна творчых, лінгва-стылістычных і г. д. Акрамя класічных форм правядзення заняткаў, выкарыстоўваюцца крэатыўныя, інтэрактыўныя методыкі і прыёмы, якія садзейнічаюць творчай актыўнасці будучых спецыялістаў медыясферы, уплываюць на ўзровень пастаноўкі і вырашэння адукацыйна-выхаваўчых задач.

Пры арганізацыі адукацыйнага працэсу выкарыстоўваецца:

- 1) **практыка-арыентаваны падыход**, які прадугледжвае:
 - засваенне зместу адукацыі праз вырашэнне практычных задач;
 - набыццё навыкаў эфектыўнага выканання розных відаў прафесійнай дзейнасці;
 - арыентацыю на крэатыўнасць, генерыраванне ідэй паводле рэалізацыі сучасных інфармацыйных стратэгий;
- 2) **метады праектнага навучання**, які прадугледжвае:
 - арганізацыю вучэбнай працы студэнтаў, накіраваную на развіццё актуальных для прафесійнай, навукова-даследчай дзейнасці навыкаў планавання, самаарганізацыі, супрацоўніцтва;
 - набыццё адмысловых прафесійных навыкаў для вырашэння даследчых, творчых, сацыяльных, камунікацыйных задач;
 - стварэнне ўласнага крэатыўнага медыйнага прадукту;
- 3) **метады вучэбнай дыскусіі** прадугледжвае ўдзел навучэнцаў у абмеркаванні прафесійна-этычных калізій і праблемных пытанняў медыяпрактыкі; абмен думкамі, ідэямі для ўзгаднення існуючых пазіцый па пэўнай дылеме. Выкарыстанне метаду забяспечвае з'яўленне новага ўзроўню разумення вывучаемай тэмы, а таксама ведаў, тэорый, канцэпцый пры вырашэнні актуальных праблем.

МЕТАДЫЧНЫЯ РЭКАМЕНДАЦЫІ ПА АРГАНІЗАЦЫІ САМАСТОЙНАЙ ПРАЦЫ НАВУЧЭНЦАЎ

Пры вывучэнні дысцыпліны «Прафесійная этыка журналіста» выкарыстоўваюцца наступныя формы самастойнай працы: пошук (падбор) і агляд літаратуры і электронных крыніц; вывучэнне матэрыялу, вынесенага на самастойную прапрацоўку; падрыхтоўка да семінарскіх заняткаў; аналіз актуальнага медыякантэнт; падрыхтоўка і напісанне рэферата, творчага эсэ; падрыхтоўка да ўдзелу ў навукова-практычных канферэнцыях.

Самастойная праца студэнтаў мае на мэце аптымізацыю вывучэння дысцыпліны. Гэта адзін з дзейсных спосабаў засваення вучэбнага матэрыялу, магчымасць удасканалення навыкаў этычнай журналістыкі, стымуляванне рэфлексійнай ацэнкі прыярытэтаў творчай дзейнасці.

Самастойная праца студэнтаў па дысцыпліне «Прафесійная этыка журналіста» вызначаецца ***трыадзінствам вучэбнай, доследна-экспертнай і творчай дзейнасці***. Абгрунтаванасць такога падыходу дэталёва прапісана ў аўтарскім вучэбна-метадычным дапаможніку “Медыяэтыка: сацыяльныя каштоўнасці, маральныя імператывы, прафесійныя нормы сучаснай журналістыкі” (Падаляк, Т. У. Медыяэтыка: сацыяльныя каштоўнасці, маральныя імператывы, прафесійныя нормы сучаснай журналістыкі (тэорыя і практыка – методыка – творчы досвед) : вучэб.-метад. дапам. для студэнтаў, якія навучаюцца па спецыяльнасцях 1-23 01 08 «Журналістыка (па напрамках)», 1-23 01 09 «Журналістыка міжнародная» / Т. У. Падаляк. – Мінск : Беларус. дзярж. ун-т, 2015. – 190 с.). Прапанаваны падыход да вывучэння курса «Прафесійная этыка журналіста» спрыяе паспяховай арганізацыі самастойнай работы з улікам асаблівасцей успрымання матэрыялу кожным студэнтам.

Вучэбны складнік самастойнай працы

Студэнтам рэкамендуецца знаёміцца з айчынай і замежнай літаратурай па прафесійнай этыцы журналіста, грунтоўна вывучаць-асэнсоўваць асноўныя айчыныя і міжнародныя дакументы ў сферы медыяэтыкі; сістэмна аналізаваць-даследаваць тэматыку, праблематыку і зместавыя асаблівасці сучаснага медыяпрацэсу ў друкаваных, аўдыёвізуальных, інтэрнэт-СМІ.

Вызначэнню і фарміраванню маральнай дамінанты творчай дзейнасці, развіццю навыкаў лагічна фармуляваць, выкладаць і аргументавана адстойваць уласнае бачанне разглядаемых у журналісцкім творы праблем садзейнічае рэфератыўны аналіз лепшых узораў айчынай і замежнай публіцыстычнай класікі.

Доследна-экспертны складнік самастойнай працы

Студэнтам прапануецца выступіць у ролі медыяэкспертаў у некалькіх накірунках, у тым ліку пры падрыхтоўцы актуальнай наменклатуры асноўных айчынных і замежных СМІ. Аналізуючы сучасную

медыяпрактыку, студэнты выяўляюць парушэнні прафесійнай этыкі, вылучаюць памылкі, дыскусійныя пытанні і дyleмы медыяэтыкі; на падставе даследавання сродкаў масавай інфармацыі фарміруюць адпаведнае медыядасье.

У працэсе навучання студэнты рыхтуюць рэферат на адну з актуальных тэм прафесійнай этыкі журналіста.

Творчы складнік самастойнай працы

Студэнты выконваюць абавязковыя творчыя заданні. Ім рэкамендуецца распрацаваць тэмнік: пералік тэм, над якімі будучыя журналісты працуюць у семестры. Паколькі прафесійная мараль выступае як ацэначна-імператыўны спосаб засваення метадаў і зместу прафесійнай дзейнасці, кожны студэнт выконвае эўрыстычнае заданне – эсэ на тэму «Творчая самапрэзентацыя» (самаацэнка творчай дзейнасці з пазіцый маральнай матывацыі). Падрыхтоўка творчай самапрэзентацыі мае важнае педагогіка-выхаваўчае, творча-метадычнае значэнне і з’яўляецца часткай грамадзянскай падрыхтоўкі будучых спецыялістаў сродкаў масавай інфармацыі, паколькі маральнасць журналіста – адзін са складнікаў прафесіяналізму.

Патрабаванні да рэферата.

Рэферат павінен поўна і разгорнута раскрываць выбраную тэму на падставе аналізу сродкаў масавай інфармацыі. Вітаюцца самастойныя развагі і высновы студэнта. Аб’ём рэферата: 10-12 старонак друкаванага тэксту (шрыфт Times New Roman, кегль 14, інтэрвал 18 пт., палі: верхняе – 2 см., ніжняе – 2 см., левае – 3 см., правае – 1,5 см.).

ПРЫКЛАДНЫ ПЕРАЛІК ТЭМ РЭФЕРАТЫЎНЫХ РАБОТ

(студэнты могуць прапанаваць сваю тэму ў кантэксце праблематыкі прафесійнай этыкі журналіста)

1. Сацыяльная адказнасць журналіста.
2. Прафесійна-этычныя дyleмы ў журналістыцы.
3. Праблемы рэпарцёрскага скажэння рэчаіснасці.
4. Журналіст і крыніцы інфармацыі.
5. Права грамадства на інфармацыю – і права чалавека на тайну прыватнага жыцця: як вырашыць супярэчнасць?
6. Недапушчальныя метады збору інфармацыі.
7. Этычныя праблемы «пагранічных» з журналістыкай прафесій, якія даследуюцца ў медыяпрасторы.
8. Этычныя нормы дзейнасці журналіста ў працэсе апрацоўкі і творчай інтэрпрэтацыі інфармацыі.
9. Вобраз аўтара ў тэксце: магчымасці і абмежаванні.
10. Журналіст і яго герой: этычныя аспекты ўзаемадзеяння.
11. Рэзка-сатырычная інтэрпрэтацыя факта ў журналістыцы: іронія – гратэск – знявага.
12. Метад «маскі» ў журналістыцы.

- 13.Маральныя абмежаванні пры выкарыстанні журналістам метадаў «арганізаванага эксперыменту», «правакаванай сітуацыі».
- 14.Метад «схаванай камеры»: прававыя і маральныя абмежаванні.
- 15.Прыём «перамены прафесіі» ў сучаснай журналістыцы.
- 16.Сенсацыя ў журналістыцы.
- 17.Журналісцкае расследаванне: маральна-этычны аспект.
- 18.Этыка фота(відэа)інфармацыі ў СМІ.
- 19.«Прынцып папарацы» ў журналістыцы і этычныя пастулаты прафесіі.
- 20.Культура мовы журналіста.
- 21.Сацыяльнае і маральнае «вымярэнне» герояў журналісцкіх твораў.
- 22.Маральныя аспекты выбару тэмы ў працэсе журналісцкага пошуку.
- 23.Загалавак журналісцкага твора і праблема аб'ектыўнасці інфармацыі.
- 24.Медыцынская тэматыка ў кантэксце патрабаванняў прафесійнай этыкі.
- 25.Біяэтыка і журналістыка: аксіялагічныя альтэрнатывы.
- 26.Асвятленне пандэміі каронавірусу ў СМІ: маральна-этычны аспект.
- 27.Сямейная тэма ў кантэксце патрабаванняў прафесійнай этыкі.
- 28.Прававая тэматыка ў журналістыцы.
- 29.Праблема «гераізацыі» злачынстваў у СМІ.
- 30.Этыка вэб-журналістыкі (свабода слова = свабода знявагі?)
- 31.Феномен блогерства ў кантэксце патрабаванняў журналісцкай этыкі.
- 32.Спецыфіка працы журналіста ў інтэрнэт-выданні: этычны аспект.
- 33.Культура мовы і лінгва-стылістычныя асаблівасці вэб-журналістыкі.
- 34.Сеткавы «тролінг» як від камунікатыўнай дзейнасці з парушэннем этыкі інтэрнэт-узаемадзеяння.
- 35.Метады і танальнасць палемікі ў СМІ.
- 36.Плагіят і іншыя формы парушэння аўтарскага права ў журналістыцы.
- 37.Медыабізнес і мараль.
- 38.Этыка рэкламы ў СМІ.

МЕТАДЫЧНЫЯ РЭКАМЕНДАЦЫІ ДА ЭКЗАМЕНУ

Вывучэнне дысцыпліны «Прафесійная этыка журналіста» завяршаецца задачай экзамену, які ўключае, акрамя тэарэтычных пытанняў, аналіз студэнтамі сучаснага публіцыстычнага працэсу і прапанаваных выкладчыкам праблемных сітуацый, што ўзнікаюць у ходзе творчай дзейнасці.

Экзаменацыйныя білеты ўтрымліваюць 4 пытанні. Фармулёўкі двух першых адпавядаюць тэматыцы і праблематыцы лекцыйных і семінарскіх заняткаў. Раскрыццё і асвятленне прапанаваных пытанняў дае магчымасць студэнту прадэманстраваць глыбокія прадметныя веды асноўных тэарэтычных паняццяў і праблем прафесійнай этыкі, а таксама аналітычныя і публіцыстычныя здольнасці (камунікатыўную кампетэнтнасць будучага журналіста, валоданне навыкамі даследчага мыслення, схільнасці да публіцыстычнай рэфлексіі і г. д.). Трэцяе пытанне прадугледжвае праверку ўзроўню ведаў бягучага медыяпрацэсу, датычыцца парушэнняў і

дыскусійных праблем (як тэарэтычных, так і «тэхналагічных») прафесійнай этыкі ў сродках масавай інфармацыі. Чацвёртае пытанне скіравана на аналіз уласных творчых прац студэнта ў рэчышчы праблематыкі медыяэтыкі.

ПРЫКЛАДНЫ ПЕРАЛІК ПЫТАННЯЎ ДА ЭКЗАМЕНУ

1. Прырода і паходжанне маралі. Фарміраванне прафесійнай маралі журналіста.
2. Функцыі прафесійнай маралі журналіста.
3. Сутнасць, структура, катэгорыі прафесійнай этыкі журналіста. Тэндэнцыі развіцця медыяэтыкі.
4. Віды прафесійнай этыкі. Этчныя праблемы «пагранічных» з журналістыкай прафесій, якія даследуюцца ў медыяпрасторы.
5. Сацыяльная адказнасць журналіста.
6. Нормы прафесійнай маралі журналіста: традыцыі і навацыі.
7. Вопыт вырашэння маральных канфліктаў у журналістыцы. «Меркаванне аб абавязках журналістаў...» М. Ламаносава.
8. Усеагульная дэкларацыя правоў чалавека і пытанні прафесійнай этыкі журналіста.
9. Прычыны ўзнікнення і мэты першых кодэксаў прафесійнай этыкі журналіста.
10. Сутнасць Міжнародных прынцыпаў прафесійнай этыкі ў журналістыцы (1983).
11. Сістэма прафесійна-маральнай рэгуляцыі журналісцкай дзейнасці ў Рэспубліцы Беларусь.
12. Дыскусійныя пытанні прафесійнай этыкі журналіста (тэарэтычныя праблемы і пытанні тэхналогіі журналісцкай працы).
13. Этчныя нормы дзейнасці журналіста ў працэсе апрацоўкі і творчай інтэрпрэтацыі інфармацыі.
14. Культура мовы журналіста.
15. Рэзка-сатырычная інтэрпрэтацыя факта: іронія – гратэск – знявага.
16. Загалавак журналісцкага твора ў лютэрку аб'ектыўнасці інфармацыі.
17. Праблемы рэпарцёрскага скажэння рэчаіснасці.
18. Межы ўмяшання журналіста ў асабістае жыццё і ўнутраны свет героя: права грамадства на інфармацыю і права чалавека на тайну прыватнага жыцця.
19. Недапушчальныя метады збору інфармацыі.
20. Журналіст і яго герой: этчныя аспекты ўзаемадзеяння. Выкарыстанне ў журналісцкім творы дзённікавых запісаў, перапіскі, прыватных дакументаў герояў.
21. Дэзынфармацыя і дыфамацыя ў медыя.

22. Метад «маскі» ў журналістыцы (публіцыстычны вопыт У. Гіляроўскага, М. Кальцова, Л. Рэйснер, А. Гудзімава, Г. Вальрафа і інш.).
23. Маральныя абмежаванні пры выкарыстанні метадаў «арганізаванага эксперыменту», «схаванай камеры».
24. Маральныя абмежаванні пры выкарыстанні метаду “перамены прафесіі”.
25. Сенсацыя ў журналістыцы: пошукі сенсацыі і «стварэнне» сенсацыі. Сенсацыя і фэйк.
26. Медыцынская тэматыка ў кантэксце патрабаванняў прафесійнай этыкі.
27. Біяэтыка і журналістыка: аксіялагічныя альтэрнатывы. Усеагульная дэкларацыя аб біяэтыцы і правах чалавека.
28. Асвятленне пандэміі каронавірусу ў СМІ: маральна-этычны аспект.
29. Тэма рэлігіі ў СМІ ў кантэксце патрабаванняў прафесійнай этыкі.
30. Маральны клімат у рэдакцыйным калектыве. Нормы службовай этыкі.
31. Журналісцкае расследаванне: маральна-этычны аспект.
32. Развіццё інфармацыйна-камунікацыйных тэхналогій (ІКТ) і маральныя праблемы, звязаныя з сеткавымі формамі падачы інфармацыі.
33. Феномен блогерства ў кантэксце патрабаванняў журналісцкай этыкі. Сеткавы «тролінг» і этыка інтэрнэт-узаемадзеяння.
34. Метады і танальнасць палемікі ў СМІ.
35. Парушэнне аўтарскіх правоў у журналістыцы. Плагіят, самаплагіят, фальсіфікацыя аўтарства.
36. Фота-, відэаінфармацыя ў кантэксце пытанняў прафесійнай этыкі.
37. Феномен папарацы ў журналістыцы і этычныя пастулаты прафесіі.
38. Асноўныя прынцыпы дзейнасці сродкаў масавай інфармацыі. Недапушчальнасць незаконнага абмежавання свабоды масавай інфармацыі.
39. Статус журналіста сродку масавай інфармацыі.
40. Інфармацыя абмежаванага доступу. Інфармацыя, распаўсюджванне якой у СМІ забаронена.
41. Журналіст і крыніцы інфармацыі. Ахова крыніцы інфармацыі. Спецыфіка працы з ананімнай (канфідэнцыяльнай) крыніцай інфармацыі.
42. Выкарыстанне скрытага аўдыя- і відэазапісу, кіна- і фотаздымак.
43. Выкарыстанне аўтарскіх твораў і пісьмаў у СМІ.
44. Права на абвяржэнне (адказ). Парадак распаўсюджвання абвяржэння. Падставы для адмовы ў распаўсюджванні абвяржэння (адказу).
45. Медыябізнес і мараль. Асноўныя патрабаванні да рэкламы ў сродках масавай інфармацыі.
46. Неналежная і неэтычная рэклама ў СМІ.

ПРОТОКОЛ СОГЛАСОВАНИЯ УЧЕБНОЙ ПРОГРАММЫ УВО

Название учебной дисциплины, с которой требуется согласование	Название кафедры	Предложения об изменениях в содержании учебной программы учреждения высшего образования по учебной дисциплине	Решение, принятое кафедрой, разработавшей учебную программу (с указанием даты и номера протокола)
«Правовые основы журналистики»	Медиалогии журналистики	Изменений не требуется	Изменений не требуется Протокол № 4 от 02.11.2021

ДОПОЛНЕНИЯ И ИЗМЕНЕНИЯ К УЧЕБНОЙ ПРОГРАММЕ ПО ИЗУЧАЕМОЙ УЧЕБНОЙ ДИСЦИПЛИНЕ

на ____ / ____ учебный год

/п	Дополнения и изменения	Основание

Учебная программа пересмотрена и одобрена на заседании кафедры
_____ (протокол № __ от _____ 20__ г.)

Заведующий кафедрой

УТВЕРЖДАЮ

Декан факультета
